

דף עבודה: דמויות בפרק (מתוך אתר 929 ממלכתי)

אלוהים

א. פרק כב פסוקים א-ב: "וַיְהִי, אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו: 'אַבְרָהָם', וַיֹּאמֶר: 'הִנְנִי'. וַיֹּאמֶר: 'קַח נָא אֶת בְּנֶךָ, אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ, אֶת יִצְחָק, וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּצְרַיִם וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ".

- מה הכתוב מספר לנו שאברהם אינו יודע?

- מתי נודע הדבר לאברהם? צטטו את הפסוק.

- איזה ביטוי הופיע בעבר בסיפורי אברהם, וחוזר כאן?

- מה ההבדל בין הניסיון הראשון לניסיון כאן?

ב. מדוע אלוהים מנסה את אברהם?

קראו את הפרשנים והסבירו מהי מטרת הניסיון לפי כל אחד מהפרשנים:

ר"י בכור שור: "נסה - הגבירו ונשאו והודיעו לעולם כמה הוא אדם חשוב... כי נס דבר גדול הוא"

שד"ל: "ולפי דעתי הואיל ובחר ה' באברהם למען יהיה אב לעם סגולה... והואיל ושאר העמים עובדי אלילים גם את בניהם ואת בנותיהם היו שורפים באש לאלוהיהם... הנה ראה ה' כי היעדר הקורבנות ההם יהיה נחשב לגנות ומום גדול לתורתו ולמחזיקים בה... לפיכך הקדים וניסה את אברהם... למען יכירו וידעו גם ישראל וגם האומות... שאלוהי אמת לא יחפוץ בקורבנות כאלה ותעב יתעבם".

איזו סיבה מתאימה יותר לדעתכם, ומדוע?

אברהם

א. פרק כב פסוק ג: "וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת חֲמורוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלֶה, וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים"

- בפסוק זה יש פעלים רבים, איזו תחושה הם נותנים לנו?

- מה אפשר ללמוד מפסוק זה ומהפעלים הרבים על תגובת אברהם לציווי להעלות את בנו לעולה?

- איזה מידע על אברהם הפסוקים אינם מעבירים לנו?

ב. בתוך ריבוי הפעלים, המילה "וַיִּקֶּם" לכאורה מיותרת. חז"ל דרשו שאברהם קם כימה נפשית ורוחנית, כימה שבה כלולות ההתלבטויות לגבי הצו שקיבל. קראו את המדרש וענו על השאלה שאחריו.

"וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ" – קדמו השטן בדרך ונדמה לו בדמות זקן.

אמר לו: לאן אתה הולך?

אמר לו: להתפלל.

אמר לו: ומי שהולך להתפלל למה אש ומאכלת בידו ועצים על כתפו?

אמר לו: שמא נשהה יום או יומיים ונשחט ונאפה ונאכל

אמר לו: זקן, לא שם הייתי כשאמר לך הקב"ה "קח את בנך..." וזקן כמוך ילך ויאבד בן שניתן לו למאה שנה?

אמר לו: על מנת כן. [...]

אמר לו: למחר ייאמר לך: שופך דם אתה, ששפכת דמו!

אמר לו: על מנת כן.

(מדרש תנחומא ומקצת תוספות מתוך ילקוט שמעוני קא)

השטן במדרש זה מייצג את הקול הפנימי של אברהם שמעלה בו ספקות במעשה שעליו צווה. השטן אומר שלושה דברים, סמנו את דברי השטן וכתבו מהן שלושת הספקות שעולים אצל אברהם?

2

3

ג. במה שונה דמותו של אברהם במדרש מדמותו של אברהם במקרא?

יצחק

א. פרק כב פסוקים ו-ח: "וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֵצִי הָעֶלְיָה וַיִּשָּׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַמֶּאֱכָלֶת, וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר: 'אָבִי', וַיֹּאמֶר: 'הֲנִנִי בְנִי'. וַיֹּאמֶר: 'הֲנֵה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים, וְאַיִה הֵשֶׁה לְעֹלָה?' וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם: 'אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ הֵשֶׁה לְעֹלָה, בְּנִי'. וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו."

• אברהם לוקח אתו עצים, אש ומאכלת, איזה פריט יצחק אינו מזכיר בשאלתו?

• על מה לדעתכם הדבר מעיד?

• האם אברהם עונה על שאלתו של יצחק?

• איזה ביטוי חוזר פעמיים בפסוקים?

• מה מטרת החזרה על הביטוי?

ב. השוו בין פסוק ב לפסוק טז - מה מופיע בפסוק ב ונעדר בפסוק טז?

פסוק ב: "וַיֹּאמֶר: 'קַח נָא אֶת בְּנֶךָ, אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ, אֶת יִצְחָק..."
פסוק טז: "כִּי יֵעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יְחִידְךָ..."

אסא כשר מסביר:

"לאחר שאברהם שלח את ידו אל המאכלת לשחוט את בנו, שוב אין מקום להמשיך ולתאר את יצחק בביטוי 'אֲשֶׁר אֶהְבֶּת'. מי ששלח את ידו אל המאכלת לשחוט את בנו, גם אם את בנו לא שחט, את אהבת בנו בלבו שחט גם שחט".

מה נשחט על המזבח לפי אסא כשר?

האם אתם מסכימים עם דבריו?

ג. ראינו שתי גישות לגבי יצחק, באחת מוצגת שותפות בין אברהם ליצחק והשנייה קוראת בפסוקים פירוק והיעלמות האהבה. קראו את סוף סיפור העקדה - פסוק יט - באיזו גישה תומך הפסוק? מה לדעתכם קרה ליצחק ואברהם לאחר העקדה?

פסוק יט: "וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו, וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שֶׁבַע. וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבֵאֵר שֶׁבַע".
